

متن پرسش

سلام: استاد پاسخ شما به سوال شماره ۲۳۰۲۶ که در خصوص قاعده الظاهر عنوان الباطن بود را مطالعه کردم، اما در حکمت متعالیه صدرایی در باب معاد هم سخنی به این مضمون وجود دارد که عالم برزخ صورت باطنی عالم دنیاست و صورت بدن مادی انسان، ظهور بدن برزخی اوست و بدن برزخی، باطن بدن مادی می باشد. به همین نحو، بدن برزخی نیز ظهور بدن اخروی می باشد؛ و بدن اخروی باطن و حقیقت بدن برزخی است. لذا بدن برزخی همان بدن دنیایی است حقیقتاً و غیر آن است رقیقتاً... اگر این فرمایش جناب ملاصدرا در باب این که صورت بدن مادی انسان ظهور بدن برزخی اوست را در کنار قاعده الظاهر عنوان الباطن قرار دهیم بار دیگر با همان اشکال مطرح شده در سوال شماره ۲۳۰۲۶ مواجه می شویم، اگر صورت بدن مادی ظهور بدن برزخی است و الظاهر عنوان الباطن، پس چرا کفار و گناهکاران زیادی هستند که چهره زیبایی دارند؟ در متون دینی ما گفته شده که انسان های کافر و فاسد صورت برزخی زشتی دارند، این مطلب با فرمایش ملاصدرا چگونه قابل جمع است؟!

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: در جملات ملاصدرا اگر از بدن دنیایی نام برده می شود منظور آن بدنی است که طی دنیا می سازیم و آن غیر از بدن مادی است که ابزاری بیش نیست و به گفته جناب صدرا، اتحادش با نفس، انضمامی است و نه حقیقی. در بحث «حرکت جوهری» در مورد آن بدن عرایضی شده است. موفق باشید